

הסמפ' החמישית / בטהובן - פרק ראשון

הטיצון - הארכאון - הנ'אלן

נגה תמיר

1. "תרגיל הדלת" - אופן פתיחת הדלת/יצירה והציפיות שיוצרת.

האזנה לפתיחה

כיצד פתח בטהובן? (אופן ותוכן)

הצצה לסימון ארפי של המוטיב [...] קצר-קצר-קצר-ארוך

מה זה מוטיב?

דוג' מוטיב צורני - "דמות" עשויה מעיגולים שונים
דוג' מוטיב מילולי - "שרה שרה שיר שמח, שיר שמח שרה שרה"

לחסיק - מה זה מוטיב מוסיקלי?

[גרעין מלודי או קצבי החוזר ביצירה ומשמש בסיס ליצירה או לפרק שלם. רעיון מוסיקלי קצר [מלודי, רתמי, הרמוני או שלושתם יחד], בדר"כ החלק המוסיקלי הקטן ביותר שהוא בעל משמעות רעיונית כשלעצמו (גרוב)].

איך אפשר לפתח מוטיב מוסיקלי?

(הדגמת רציונות במקלדת לבישו רפרטואר אנצ'יט מוסיקליים: סקוונצה, תזמור, שינוי צלילים...)

התנסות יצירתית (מטלופון)

א) חיבור קטע מוסיקלי קצר שמבוסס על המוטיב [...] -
מאגר האמצעים המוסיקליים לעזר: בחירת הצלילים, גבוה-נמוך, כיוון המנגינה: עולה-יורד-נשאר, מבנה/פיסוק, חוזר-משתנה, ארטיקולציה/דינמיקה, רצוף-מקוטע, חזק-שקט, מודגש-רפה, מהיר-איטי...

ג) אורך: חצי דקה, קטע מוסיקלי שניתן לחזור עליו במדויק.

ד) מבצעים: 1-2 ילדים בכל קבוצה (2 מקושים!)

ד) המאזינים: מאפיינים דמיון ושוני בין הקב'.

האזנה ראשונה לתצוגה:

כאיילו אנצ'יט מאלה/נוספי מתמש בטהובן?

האם המוטיב נוכח כל הזמן או שלציתים מוחלף/נוצל?

* [איילוי נושא נני ופיתוח מרקמי כשהמוטיב הופך לרקע]

2. הדיבור שבמוזיקה והמוזיקה שבדיבור

מנפתלי וגנר – פרק 6 – הניואנסים המוסיקליים של הדיבור/האמירה...
"הגורמים המוסיקליים מכוונים להבהרת תוכנה של האמירה המילולית אבל עיקר כוחם בהשלמת האמירה באמצעות הוספת המימד הרגשי לממד האינפורמטיבי..."

"תרגיל דיבור" (נפתלי וגנר): אמירת משפט מילולי באופנים שונים – כ"א זוכר את אופן אמירתו במדויק. בדיקת האלמנטים המוסיקליים ששימשו לכ"א.

- נלך הביתה (ציווי מול שאלה)
- דני אוהב תפוזים (שינויי דגש)
- מצאתי את זה (עירור ציפיה, תסכול, שביעות רצון, תוכחה, סלידה, הפתעה לטובה...)/ מילה בודדת: "כזה" (ג.ת)

שינויי המזג של המוטיב המוסיקלי אצל בטהובן
כאילו המצות/כעסות enneten הנחמין: תקיף-מתון, סוער-רוגע, נוקשה-עדין, מתפרץ-חדל, מתוח-שלי, הססני-בטוח, מצטבר-מדלדל, מתעצם-מתמעט, גובר-מרפה, מפתיע-צפוי... - כאילו אנצ'יט מוסיקליט זה נעשה?

התנסות כיתתית בתנועה – שינויי המזג המוסיקלי:

קימה/צעידה במרחב/במעגל לפי מתח/הרפיה – בשלוש מדרגות "מזג" ע"י קב' בינונית, גדולה, קטנה, (בודד?) – להזמין מנצח שינחה, לנסות ללא מנצח
לפי מה שאלו: תלמוד? דינמיקה? מרקט?

3. מבנה הפרק השלם [צורת הסונטה]

סידור מקדים של כרטיסי המושגים לפי סדר הגיוני:
תצוגה, פיתוח, חלצה+סיומת (קודה)

בצבע אחר ובקטן יותר כרטיסיות: רעיון ראשון - גשר/מעבר - רעיון שני - קודה.

"סימני דרך"

המלחין מסמן סימני דרך, תמרורים להתמצאות ביצירה: מתי נגמר חלק אחד ומתחיל חלק אחר. הכרות מוקדמת עם התמרורים המוסיקליים [דוג' תווים מהפרטיטורה] – ואיתורם תוך כדי האזנה = סידור כרטיסיות "התמרורים":

* מנושא ראשון לשני

בתצוגה: תרועת הקרנות 59-62 / ברפריזה: תרועת הפגוטים 303-306

* מתצוגה לפיתוח

סיומת 3 תרועות מוטיב בטוטי ושתי תיבות הפסקה כללית 117-124

* מפיתוח לרפריזה

הדלדלות המנגינה במהלך צלילי פועם כרומטי גבוה pp והמוטיב הראשי המחפש

להתפרץ ב-ff 233-248

* מרפריזה לקודה

המוטיב ב-f ואח"כ ב-p בכלי נשיפה סולנים – ואח"כ שתק כללי 385-389

* הסיום

המוטיב בטוטי פעמיים, ב-f ובהרחבת הצליל הארוך ע"י פרמטה.

דוא' 1
נשיפה

דוא' 2
טוטי
הדואמה לא שלמה
חסרות 2 תיבות קודמות!!

דוא' 3

דוא' 5

דוא' 4
2 קלרינטים
2 פגוטים
2 קרנות

הדואמה לא שלמה - חסרות 2 תיבות קודמות!!

① [גלצערקע/ווייניקע]
פֿאַרן רעל II פֿאַרן

②

פֿו געזעקע

③

פֿו פֿאַרן רעל II פֿאַרן

④

פֿו ווייניקע - געזעקע פֿאַרן

פֿו פֿאַרן

⑤

[קלענע]
פֿאַרן פֿו געזעקע

ווייניקע (מאָלדע) פֿאַרן רעל II פֿאַרן
פֿו געזעקע
פֿאַרן פֿו געזעקע